

Katern Bevoegd voor de klas

VOLLEDIG HERZIENE UITGAVE

VOS/ABB

FEBRUARI 2020

Dit katern is een uitgave van VOS/ABB. Het is niet in druk uitgebracht, maar in printvriendelijke versie digitaal beschikbaar gesteld aan de leden van VOS/ABB via het besloten gedeelte van www.vosabb.nl.

Samenstelling: drs. Ivo Israel, VOS/ABB
Woerden, februari 2020

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of enige manier, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopie, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Woord vooraf

Leerlingen zijn erbij gebaat les te krijgen van bevoegde leraren. Een bevoegdheid is immers te beschouwen als een onafhankelijk getoetste beroepsbekwaamheid. Schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid om te zorgen voor bevoegd personeel. Bevoegd lesgeven maakt dan ook deel uit van het onderzoekskader van de Inspectie van het Onderwijs. Met dit katern wil VOS/ABB informatie over bevoegdheden in het onderwijs overzichtelijk ontsluiten. Het biedt op hoofdlijnen inzicht in wet- en regelgeving en actuele ontwikkelingen. Dit katern gaat ook over subsidiemogelijkheden om het aantal bevoegden voor de klas te vergroten.

Deze uitgave is samengesteld door Ivo Israel, HRM-expert bij VOS/ABB.

Hans Teegelbeckers, directeur VOS/ABB
Februari 2020

Inhoud

1. Kader	1
2. Bevoegdhedenregeling.....	2
2.1. Primair onderwijs	2
2.2. Speciaal onderwijs.....	4
2.3. Voortgezet onderwijs	5
2.4. Overige informatie	8
3. Subsidies	9

1. Kader

In de Wet op het primair onderwijs (WPO) en in de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) staat vanaf respectievelijk artikel 32 en artikel 33 waar besturen aan moeten voldoen bij het aanstellen van leraren. De belangrijkste regel is dat een leraar bevoegd is als hij of zij een geldig diploma heeft.

Het (voortgezet) speciaal onderwijs valt onder de Wet op de expertisecentra (WEC). Daarin staat een soortgelijke bepaling.

Het kan verwarrend zijn dat in de wetten, maar vooral ook in het spraakgebruik in dit verband uiteenlopende begrippen worden gehanteerd:

Benoembaar

Dit betekent dat een bestuur een sollicitant een baan (benoeming) als leraar mag geven¹. Een leraar moet in beginsel bevoegd zijn, een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) kunnen overleggen en niet door de rechter zijn uitgesloten om les te geven. Uitzonderingen zijn mogelijk, met inachtneming van de wettelijke voorwaarden.

Bevoegd

Een leraar is bevoegd als hij of zij een diploma heeft van een lerarenopleiding (voortgezet onderwijs) of een pabo (primair onderwijs). Voor het voortgezet onderwijs geldt dat de tweedegraadsbevoegdheid wordt verworven met een tweedegraadslerarenopleiding in het hbo. Iemand is dan bevoegd om les te geven in de eerste drie klassen van havo/vwo en in het vmbo. Een eerstegraadsbevoegdheid wordt verworven via een hbo-master of universitaire lerarenopleiding. Deze bevoegdheid biedt de mogelijkheid om ook les te geven in de bovenbouw van havo/vwo.

¹ Het recht om op basis van een bevoegdheid te worden benoemd, houdt dus niet tevens aanspraak op benoeming in. Het bevoegd gezag neemt daartoe het besluit en zal daarbij ook andere overwegingen in ogenschouw nemen, zoals de beschikbaarheid van formatie, de kwaliteit van de

Docenten mogen alleen lesgeven in een vak als ze daarvoor bevoegd zijn. Om lesuitval te voorkomen, mogen scholen slechts tijdelijk afwijken van deze regels.

Bekwaam

Van 'bekwaamheid' is sprake als iemand aan de wettelijke bekwaamheidseisen voldoet. Met daarbij de gedachte dat de bekwaamheid tijdens een opleiding wordt verworven en daarna, tijdens de loopbaan, verder wordt ontwikkeld en onderhouden. Vanaf 2017 gelden nieuwe wettelijke bekwaamheidseisen die zijn vastgelegd in het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel. Deze eisen beschrijven wat leraren minimaal moeten kunnen en weten². De nieuwe bekwaamheidseisen vervangen de BIO-bekwaamheidseisen uit de Wet op de Beroepen In het Onderwijs (Wet BIO). Er is een inhoudelijke verbetering gemaakt, waardoor de bekwaamheidseisen nu eenduidig, concreet en beter toetsbaar zijn. De zeven competenties zijn ondergebracht in drie hoofdthema's: vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch. De nieuwe bekwaamheidseisen leggen de focus op het leren van de leerling en de kern van het beroep.

Tijdelijk benoembaar

De wet laat ruimte om in uitzonderingsgevallen een leraar te benoemen die (nog) niet voldoet aan de juiste bekwaamheidseisen. Deze leraren zijn tijdelijk benoembaar. De inzet van onbevoegde leraren is voor een bepaalde tijd en/of onder bepaalde voorwaarden toegestaan. Volledig onbevoegde leraren moeten na één jaar in opleiding hun bevoegdheid halen. Wie niet over de juiste bevoegdheid beschikt (ander vak, ander niveau), heeft daarvoor twee jaar de tijd. Deze termijn mag onder bepaalde omstandigheden één keer worden verlengd.

Onderzoekskader

Het begrip 'onderzoekskader' refereert aan het instrument dat de Inspectie van het Onderwijs hanteert in haar toezichthoudende rol. In het

sollicitatie, de samenstelling van het team en de te verwachten inspanning die nodig is om de bekwaamheden te onderhouden.

² De WPO, WVO en WEC zijn verwerkt in de Wet op de Beroepen In het Onderwijs (Wet BIO).

onderzoekskader staat dat het schoolbestuur zorgt voor bekwaam en bevoegd personeel op al zijn scholen. Het bestuur maakt het mogelijk dat het personeel zijn bekwaamheid onderhoudt en waar dat nog niet het geval is de juiste bevoegdheid haalt voor het vak waarvoor het wordt ingezet.

Dit betekent dat bevoegdheden in elk onderzoek besproken kunnen worden. Dat kan in een vierjaarlijks onderzoek, in een specifiek onderzoek of naar aanleiding van signalen. Het bestuur moet zich hierover aan de inspectie kunnen verantwoorden. Een eventuele herstelopdracht zal altijd zijn gericht aan het bestuur, niet aan de individuele docent.

2. Bevoegdhedenregeling

2.1. Primair onderwijs

In het basisonderwijs bestaan twee hoofdwegen om bevoegd te worden:

1. Een hbo-opleiding tot leraar in het basisonderwijs (pabo)
2. Universitaire lerarenopleiding

Daarnaast biedt de wet ruimte voor een aantal specifieke doelgroepen³/(nog) niet bevoegde personen om (alvast) les te geven. Dit raakt aan een brede discussie over de wenselijkheid hiervan. Het belang van 'bevoegd' (en daarmee goed) lesgeven wordt hierin afgezet tegen de noodzaak om vanwege het lerarentekort soms pragmatische oplossingen te kiezen. Het is aan individuele besturen om, met in achtneming van de wet, hierin een afweging te maken.

Met bovengenoemde vuistregel in het achterhoofd, zullen we nu nader specificeren welke groepen les mogen geven en daarmee (tijdelijk) benoembaar zijn.

Zij-instromers

Mensen met een ho-diploma die leraar in het primair onderwijs willen worden, komen mogelijk⁴ in aanmerking voor het 'traject zij-instroom in het beroep'. Uitgangspunt hierbij is dat de zij-instromer meteen voor de klas staat en binnen twee jaar zijn bevoegdheid haalt. Voordat iemand aan het zij-instroomtraject kan beginnen, moet een geschiktheidsonderzoek met goed gevolg zijn afgerond. Vervolgens kan de zij-instromer in dienst treden. De zij-instromer, het schoolbestuur en de lerarenopleiding sluiten een scholings- en begeleidingsovereenkomst. De zij-instromer kan voor maximaal twee jaar als leraar worden benoemd of aangesteld en moet in deze tijd zijn bekwaamheidsonderzoek afronden, waarmee hij zijn getuigschrift krijgt en bevoegd wordt.

³ Zie [Handreiking lerarentekort](#) (Rijksoverheid, november 2018). De begeleidende kamerbrief vindt u [hier](#).

⁴ Als aanvullende eisen gelden voldoende maatschappelijke en beroepservaring en het overleggen van een VOG. [Meer informatie](#).

Leraren in opleiding (LIO's)

Leraren in opleiding zijn nog niet bevoegd, maar mogen zelfstandig lesgeven als ze minimaal 180 studiepunten hebben behaald (of dat binnen 4 weken halen). Een LIO als bedoeld in de wet heeft een (tijdelijk) arbeidscontract en mag – onder begeleiding – alle taken van de leraar vervullen. Er is een overeenkomst nodig tussen de student en een schoolbestuur. Daarin staat onder andere vermeld onder de verantwoordelijkheid van welke bevoegde leraar de student werkt. Deze inzet is alleen toegestaan binnen een tijdelijk dienstverband. Dat mag in totaal niet meer uren omvatten dan de duur van die overeenkomst met een volledig dienstverband van 5 maanden.

Studenten van de (deeltijd)pabo komen in aanmerking om als zij-instromer te gaan werken. Dit zal mogelijk worden wanneer zij al een ho-diploma hebben en een aantal mijlpalen hebben behaald in de (deeltijd)pabo. Als de student de mijlpalen heeft gehaald en er is een bestuur dat de student wil aannemen, sluiten de student, het schoolbestuur en de lerarenopleiding een scholings- en begeleidingsovereenkomst. De student kan vervolgens voor maximaal 2 jaar als leraar worden aangesteld en moet in die tijd de (deeltijd)pabo afronden (mogelijk in aangepaste vorm, als vastgelegd in de scholings- en begeleidingsovereenkomst).

Leraren met VO-bevoegdheid

Leraren met een bevoegdheid voor het voortgezet onderwijs mogen zelfstandig lesgeven in het primair onderwijs, mits dit gebeurt als vakleraar voor het vak waarvoor in het voortgezet onderwijs de bevoegdheid is aangetoond. Dat vak moet (min of meer) overeenkomen met het vak in het primair onderwijs. Zo mag een wiskundedocent rekenen geven in het primair onderwijs.

Pabo-studenten

Pabo-studenten mogen niet zelfstandig lesgeven op een basisschool: zij zijn immers nog niet bevoegd. Zij mogen wel, als onderdeel van hun opleiding, tijdens stages ervaring opdoen. Hierbij is altijd een bevoegde leerkracht betrokken, die eindverantwoordelijk is voor de klas. Pabo-studenten die nog niet als LIO zijn benoemd of aangesteld, mogen nog niet onbegeleid voor de klas. Zij mogen in overleg met de verantwoordelijke bevoegde leerkracht tijdens hun stage wel onderdelen

van de dag zelfstandig uitvoeren. Zij mogen ook ondersteunende werkzaamheden verrichten, bijvoorbeeld als onderwijsassistent of lerarenondersteuner.

Onderwijsondersteunend personeel

Onderwijsondersteunend personeel (onder anderen onderwijs- en klassenassistenten en leraarondersteuners) zijn niet bevoegd om zelfstandig les te geven. Zij mogen wel onderwijsinhoudelijke taken verrichten, leerlingen begeleiden bij zelfstandig werken of groepjes leerlingen begeleiden op aanwijzing en onder verantwoordelijkheid van de bevoegde leraar. Onderwijsondersteuners mogen niet zelfstandig instructie geven of langere tijd zelfstandig voor de klas staan zonder bevoegde leerkracht.

KLOS/(hoofd)leidster

Leraren met de akte 'leidster' of 'hoofdleidster' in het kleuteronderwijs zijn bevoegd voor alle leerjaren in het basisonderwijs. Zij zijn ook bevoegd voor de lessen lichamelijke opvoeding voor alle leerjaren van de basisschool.

Docent lichamelijke oefening

Een leerkracht lichamelijke oefening (gym) is bevoegd voor het primair onderwijs als minimaal een van de onderstaande opleidingen is afgerond:

- Academie voor Lichamelijke Opvoeding
- Pabo met 'oude' bevoegdheid
- Pabo gestart na 1 september 2000 en in bezit van Leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs via Pabo
- Pabo en bezit met de Leergang vakbekwaamheid bewegingsonderwijs
- Akte J

De publicatie [Bewegingsonderwijs in het Primair Onderwijs](#)⁵ gaat hier uitgebreid op in. Hierin wordt ter verduidelijk het volgende gesteld: 'Als men in het bezit is van deze bevoegdheid, dan geldt dit voor alle onderdelen van bewegingsonderwijs en wordt geen onderscheid gemaakt bij de inhoud van de lessen. Een bevoegd iemand mag - mits daarin natuurlijk bekwaam - lessen met spel geven, maar ook lessen met toestellen, met trampoline of buiten sporten. Omgekeerd geldt ook dat als iemand geen onderwijsbevoegdheid heeft, deze ook geen lessen met bijvoorbeeld alleen spel mag geven.'

In paragraaf 1.7 van het [Handboek Onderwijsbevoegdheden](#)⁶ wordt ingegaan op een aantal specifieke aandachtspunten die zich zouden kunnen voordoen ten aanzien van de aanvang van de tijdelijke bevoegdheid voor lichamelijke oefeningen voor de leerjaren 3 tot en met 8 en het onderbreken van de leergang bewegingsonderwijs door zwangerschap of anderszins. Het eerdergenoemde LIO-schap heeft uitsluitend betrekking op de lerarenopleiding basisonderwijs en niet op de leergang bewegingsonderwijs.

Docent godsdienst en levensbeschouwing

Voor de zittende leraar geldt dat iedereen die deze vakken voor 1 augustus 2017 heeft gegeven, wordt aangemerkt als te hebben voldaan aan de gestelde bekwaamheidseisen. Overige leraren godsdienstig of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs zullen binnen 5 jaar moeten voldoen aan de vakinhoudelijke en pedagogische bekwaamheidseisen.

⁵ Berkel, e.a. (2008), *Bewegingsonderwijs in het Primair Onderwijs*. Jan Luiting Fonds, uitgave nr. 90 (Zeist 2008).

⁶ *Handboek Onderwijsbevoegdheden, Dienst Uitvoering Onderwijs (2018)*.

⁷ Uitsluitend voor het vak en – in het VSO – de sector waarvoor de VO-bevoegdheid geldt.

2.2. Speciaal onderwijs

Met een pabo-getuigschrift kan worden lesgegeven als groepsleraar en met een eerste of tweedegraadsbevoegdheid voor het voortgezet onderwijs (VO) als vakleerkracht⁷. Voor scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO) die zelf examineren en diplomereren, gelden afwijkende bepalingen (zie hoofdstuk 1.7 van *Handboek Onderwijsbevoegdheden*). Als in het VSO de eindexamens zelf worden afgenomen, wordt een VO-bevoegdheid verlangd. Zo niet, dan volstaat de onderwijsbevoegdheid voor het basisonderwijs.

Overgangsrechtelijk is bepaald dat ieder die op 31 juli 2016 voor één of meer vakken of vakkencombinaties bevoegd was, voldoet aan de bekwaamheidseisen als bedoeld in de Wet op de expertisecentra (WEC)⁸.

Bij scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs mag een onbevoegde leraar worden benoemd met een maximum van 12 maanden. Dit kan met 2 jaren worden verlengd indien het bevoegd gezag en de betrokkene schriftelijk verklaren een inspanningsverplichting aan te gaan. Onder voorwaarden kan die termijn daarna nog met 2 jaren worden verlengd. De regeling zij-instroom is dezelfde als voor scholen die vallen onder de WPO. Wat hiervoor is gesteld over de KLOS/(hoofd)leidster is ook op het speciaal onderwijs van toepassing.

Bevoegdheid lichamelijke oefeningen

Voor leraren in het speciaal onderwijs gelden gelijklopende bepalingen als voor leraren in het basisonderwijs, met uitzondering van een speciale eis die wordt gesteld aan de leergang bewegingsonderwijs.

Voor het VSO geldt dit niet: daar mag iemand met een pabo-getuigschrift geen lichamelijke oefening geven, ook niet met het getuigschrift bewegingsonderwijs.

⁸ Veel scholen voor speciaal onderwijs stellen zelf als eis dat er nog een aparte opleiding voor het speciaal onderwijs moet zijn gevolgd. Dit is instellingsbeleid.

2.3. Voortgezet onderwijs

Vanaf 1 augustus 2006 kunnen getuigschriften met onderwijsbevoegdheid in het voortgezet onderwijs worden afgegeven door hbo-lerarenopleidingen of door universitaire lerarenopleidingen.

Vanaf 2017 mogen docenten alleen lesgeven in een vak als ze daarvoor bevoegd zijn. Scholen mogen alleen tijdelijk⁹ afwijken van deze regels om lesuitval te voorkomen. Soms geldt daarbij een studieplicht.

Een leraar in het VO geeft (in principe) les in één vak. Er bestaat een gradatie in de bevoegdheid: eerstegraads en tweedegraads¹⁰. Een eerstegraadsbevoegdheid wordt verworven via een hbo-master of universitaire lerarenopleiding en biedt de mogelijkheid les te geven in de bovenbouw van havo/vwo. Overgangsrechtelijk geldt dat eenieder die op 31 juli 2006 bevoegd was voor één of meer vakken of vakkencombinaties, voldoet aan de bekwaamheidseisen als bedoeld in de WVO.

Met een tweedegraadsbevoegdheid voor het voortgezet onderwijs mag iemand lesgeven in de eerste drie klassen van havo/vwo, het beroeps-onderwijs en de volwasseneneducatie, het vmbo en het praktijkonderwijs.

Met de invoering van de Wet BIO ontstond enige onduidelijkheid over de koppeling van de op getuigschriften vermelde benamingen en vakbenamingen, leergebieden en programma's in het VO. Hiervoor kwam nadere regelgeving in de WVO en werden [conversietabellen](#) gepubliceerd.

Zij-instroom leraar voortgezet onderwijs

In afwijking op het gestelde in paragraaf 2.1 (primair onderwijs) geldt dat voor een aantal¹¹ beroepsgerichte profielen afwijkende eisen gelden,

⁹ Op grond van artikel 33, lid 3 van de WVO kan een onbevoegde, met inachtneming van een aantal voorwaarden, ten hoogste 12 maanden worden aangesteld. Soms kan deze termijn worden verlengd. [Meer informatie](#).

¹⁰ De indeling in het tweegradenstelsel kent een uitzondering in de vorm van de educatieve minor die bevoegdheid geeft om onderwijs in een bepaald vak te geven op de mavo en in de eerste 3 leerjaren van havo en vwo.

namelijk een middenkader- of een specialistenopleiding. Ook voor het VO geldt dat een zij-instroomer maximaal 2 jaar benoemd mag worden als leraar en dat na het met succes afleggen van het bekwaamheidsonderzoek het verworven getuigschrift volledige bevoegdheid geeft. In het VO is dat dan als vakleerkracht.

Kweekschool, pedagogische academie, PA en pabo

Deze getuigschriften, afgegeven vanaf 1971, geven soms bepaalde bevoegdheden. Het Handboek Bevoegdheden stelt daarover in hoofdstuk 2.9 het volgende:

De (kweekschool-) getuigschriften met de vermeldingen artikel 41 onder b, van de kweekschoolwet, en de (PA-)getuigschriften met de vermelding artikel 129 bis van de Lager onderwijswet 1920 c.q. artikel 29, vierde lid, onder b, van de Wet op het voortgezet onderwijs (zie artikel 53 O.W.V.O.), afgegeven vanaf omstreeks 1971, allen onder de naam de akte van bekwaamheid als volledig bevoegd onderwijzer (akte 3.3), alsmede het diploma van de applicatiecursus voor volledig bevoegd onderwijzer (akte 3.4), geven uitsluitend bevoegdheid voor het vak Nederlands in het vmbo en het praktijkonderwijs en rekenen in het vmbo, het praktijkonderwijs en de eerste drie leerjaren van het havo en het vwo.

Het handboek gaat ook uitgebreid in op bevoegdheden verworven vóór 1971, maar aangezien de studenten van toen nu de gepensioneerde leeftijd hebben, laten we deze buiten beschouwing. Pabo-getuigschriften vanaf omstreeks 1984 geven geen bevoegdheid voor het voortgezet onderwijs.

Specifiek voor het praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) bestond voor getuigschriften tot 2006 een overgangsregeling voor voormalige leraren aan het SVO-LOM en SVO-MLK met een pabo-

¹¹ a) bouwen, wonen en interieur; b) produceren, installeren en energie; c) mobiliteit en transporten d) horeca, bakkerij en recreatie.

getuigschrift, de akte van bekwaamheid van volledig bevoegd onderwijzer of de applicatiecursus. Het bevoegd gezag kon voor hen onder voorwaarden verklaringen van bevoegdheid afgeven. Deze getuigschriften blijven overeenkomstig het wettelijke gestelde van kracht. Pabo-getuigschriften van na 1 augustus 2006 geven bevoegdheid voor een aantal vakken voor het praktijkonderwijs.

Extra geschoolde pabo-gediplomeerden

Pabo-gediplomeerden die het certificaat 'Groepsleerkracht onderbouw vmbo basis- en kader' hebben, staan bevoegd voor de klas in de onderbouw van vmbo-basis en -kader. In regelgeving is nu vastgelegd dat zij in deze leerwegen mogen lesgeven in de vakken Nederlands en rekenen-wiskunde en de gevolgde keuzevakken die op het certificaat staan. Een pabo-gediplomeerde is bevoegd vanaf het moment dat het certificaat is behaald. De bevoegdheid is persoonsgebonden en niet gerelateerd aan de school waar een pabo-gediplomeerde werkzaam is.

Docent godsdienst en levensbeschouwing

Voor de zittende leraar geldt dat iedereen die deze vakken voor 1 augustus 2017 geeft of heeft gegeven, wordt aangemerkt als 'voldaan aan de gestelde bekwaamheidseisen'. Overige leraren godsdienstig of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs zullen binnen 5 jaar moeten voldoen aan de vakinhoudelijke en pedagogische bekwaamheidseisen.

Vakoverstijgende programmaonderdelen

Het bevoegd gezag bepaalt de inzet van leraren binnen een team dat de eerste 2 leerjaren vakoverstijgende programmaonderdelen verzorgt. De leraar moet bekwaam zijn voor 1 vak waarop de onderdelen betrekking hebben. Voor wat betreft de overige leerjaren geldt overgangsrechtelijk een uitzondering (zie hoofdstuk 2.12 Handboek Onderwijswetgeving).

Bepalingen voor aantal vakken

De regels over de bevoegdheidsbepalingen voor de vakken 'informatica en informatiekunde', 'omgangskunde' en CKV' zijn zeer specifiek. U kunt daartoe het beste het [Handboek Onderwijsbevoegdheden](#) raadplegen (paragrafen 2.17, 2.19 en 2.22). Daar zijn ook verwijzingen opgenomen naar diverse besluiten en regelingen die hierop betrekking hebben.

Sommige werkenden in mbo

Het bevoegd lesgeven door werkende in het mbo is soms mogelijk:

- iemand met een pedagogisch-didactisch getuigschrift die lesgeeft op vmbo-entreeopleiding, of
- via een samenwerkingsverband vmbo-mbo lesgeeft op een vmbo.

Uitzonderlijke situaties

In (zeer) bijzondere gevallen en bij buitengewone bekwaamheid kan de minister ontheffing verlenen van de bevoegdheid. Daarvoor moet een [aanvraag](#) worden ingediend. Meer informatie staat in deze [beleidsregel](#). DUO benadrukt dat ontheffing slechts in zeer bijzondere gevallen wordt verleend.

De minister kan op basis van een aanvraag verklaren dat een leraar geacht wordt bij benoeming te voldoen aan de bekwaamheidseisen tot het geven van voortgezet onderwijs in een vak of programmaonderdeel, in situaties waarin vakken gevraagd worden waarin lerarenopleidingen niet voorzien. Dit is de zogenoemde 33.16-procedure.

Een eenmaal verkregen goedkeuring op basis van artikel 114a van de Overgangswet WVO blijft gelden. De mogelijkheid om hierop na 1 augustus 2006 een beroep te doen, is vervallen.

Bevoegdheden vmbo

De nieuwe profielvakken bevatten vaak een breder vakgebied dan de oude beroepsgerichte programma's. Dit levert een probleem op met de bevoegdheden. De staatssecretaris van OCW stelde daarover in zijn brief¹² aan de schoolbesturen het volgende:

Er is geen algemene oplossing om bevoegd te worden voor de nieuwe profielen. Gezien de diversiteit aan huidige beroepsgerichte vakken en achtergronden van de leraren die het onderwijs in deze vakken verzorgen, blijven er verschillende routes om bevoegd te worden voor de nieuwe profielen.

Van een deel van de leraren is de tweedegraadsbevoegdheid rechtstreeks omgezet naar een bevoegdheid voor een nieuw profiel. Dit is van toepassing op leraren in de profielen Bouwen, wonen en interieur, Economie en ondernemen, Groen en Zorg en welzijn.

Daarnaast zijn er leraren met een tweedegraadsbevoegdheid voor wie een rechtstreekse omzetting niet geldt. Deze leraren moeten scholing volgen om hun huidige bevoegdheid aan te vullen. De [conversietabel](#) laat zien welke na- en bijscholing zij gevolgd moeten hebben om bevoegd te zijn voor het profiel. Op www.bijscholingvmbo.nl staat per profiel welke bijscholing er is. Deze bijscholing kan ingezet worden als bekwaamheidsonderhoud of voor het verkrijgen van een passende bevoegdheid.

---

¹² In de [brief](#) staan de door de staatssecretaris genoemde wegen om de juiste bevoegdheid te verwerven.

NT2-docenten

Veel NT2-docenten (Nederlands als tweede taal) beschikken over een onderwijsbevoegdheid uit een ander onderwijsdomein. Ze verwierven op de pabo de onderwijsbevoegdheid voor het basisonderwijs of ze rondden een lerarenopleiding af voor een vak in het voortgezet onderwijs en mbo. Via nascholingen, trainingen op school of zelfstudie maakten zij zich het vak NT2¹³ eigen. In formele zin hebben zij echter geen zelfstandige onderwijsbevoegdheid voor NT2.

¹³ Op de website NT2.nl staat [meer informatie](#).

2.4. Overige informatie

Erkenning van buitenlands diploma

Om als leraar basisonderwijs, vakleerkracht basisonderwijs, leraar speciaal onderwijs, vakleerkracht speciaal onderwijs of als leraar algemeen voortgezet onderwijs les te geven, moet erkenning worden aangevraagd via DUO. Hiervoor geldt de algemene voorwaarde dat een buitenlandse opleiding gelijkwaardig is aan een Nederlandse onderwijsopleiding. [Meer informatie](#).

Controleren van bevoegdheden

Met de [bevoegdhedenscan](#) kan een schoolbestuur controleren of een leraar bevoegd is. De scan doet dit door in maximaal 6 stappen te verhelderen welke onderwijsbevoegdheid een diploma geeft. Hiervoor zijn de exacte naam van de opleiding zoals die op het diploma staat vermeld en de gevolgde studierichting nodig. De scan kan voor primair en voortgezet onderwijs worden gebruikt.

Bevoegdheden en salaris

Er bestaat een relatie tussen een verworven bevoegdheid en het salaris, in die zin dat vakleerkrachten, docenten, leraren speciaal basisonderwijs en invalkrachten, mits aan de gestelde karakteristieken uit de FUWA-functiebeschrijving wordt voldaan, minimaal worden ingeschaald in de L10-schaal (vallend onder de CAO PO) of de LB-schaal (vallend onder de CAO VO). Een leerkracht op een school voor (voortgezet) speciaal (basis)onderwijs wordt niet automatisch in schaal L11 ingeschaald. Een benoeming in de functie leraar L10 is ook mogelijk.

Het gebruik van diploma-supplementen

DUO bepleit in het [Handboek Onderwijsbevoegdheden](#) dat universiteiten die werken met een diploma-supplement, het vak waarvoor een onderwijsbevoegdheid is verworven, op het getuigschrift plaatsen. Om ondubbelzinnig uitsluitel te hebben over het al dan niet hebben van een bevoegdheid, loont het om hierover met de desbetreffende universiteit contact op te nemen.

Hybride leraar

Hybride leraren kiezen ervoor om naast hun huidige beroep een aantal uren les te geven. Te denken valt aan een vertaler Duits of Frans, die dit werk combineert met werk in het onderwijs. Wie maximaal 4 uur in de week als vakdocent lesgeeft, heeft geen onderwijsbevoegdheid nodig. Wel geeft die persoon dan les onder begeleiding van een bevoegde docent. Wie meer uur per week wil lesgeven, moet binnen 2 jaar een bevoegdheid halen. In die periode mag iemand al zelf lesgeven.

3. Subsidies

Er zijn diverse subsidies en tegemoetkomingen beschikbaar om voor het eerst leraar te worden of om een extra bevoegdheid te halen (situatie begin 2020):

Regeling/ subsidie:	Bestemd voor:	Duur	Max. bedrag (in euro)
Tegemoetkoming leraren	Studenten, zij-instromers of contractanten die een lerarenopleiding aan hbo of universiteit volgen of deelnemers aan een PDG-traject.	Max. 24 maanden	1.305
Zij-instroom	Werkgevers die een zij-instromer in dienst nemen of inlenen.	Enmalig per zij-instromer	20.000
Korte scholingstrajecten VO	Diegenen die niet over de juiste bevoegdheid beschikken om als leraar in het VO te werken.	De officiële studieduur van de scholing, met eventueel een verlenging.	6.000
Bewegingsonderwijs	Onderwijsbevoegden in het PO en SO die de leergang Vakbekwaamheid bewegingsonderwijs volgen	De reguliere studieduur, met een halfjaar uitloop	3.500
Lerarenbeurs	Bevoegde leraren die zich verder willen specialiseren of de eigen vak kennis vergroten door het volgen van een bachelor of masteropleiding naar keuze.	Afhankelijk van het aantal studiepunten, maximaal 3 jaar	7.700

Op www.vosabb.nl staat een subsidiewijzer die met regelmaat wordt geactualiseerd.

Slotwoord

Dit katern is opgesteld in een periode waarin het lerarentekort geregeld voorpaginanieuws is. Alle betrokkenen bij dit vraagstuk zullen vanuit hun eigen rol binnen het bestel het belang beamen van bevoegde en bekwame docenten voor de kwaliteit van het onderwijs. Tegelijkertijd zal ook iedereen het belang van voldoende flexibiliteit onderschrijven.

De opgave voor veel schoolbesturen, met name waar grote tekorten in de lessen dagelijks voelbaar zijn, is dan ook groot. Waar men de lat legt bij het inzetten van (tijdelijke) bevoegden, verschilt van bestuur tot bestuur.

De eerste stap voor het maken van de voor u meest passende afweging begint bij de juiste inhoudelijke informatie. Wij hopen dat dit katern daar in voldoende mate aan bijdraagt.

Met vragen kunt u terecht bij de Onderwijsjuristen van VOS/ABB: 0348-405250 op werkdagen van 08.30 tot 12.30 uur, onderwijsjuristen@vosabb.nl.

Drs. Ivo Israel

Februari 2020